

5 בספטמבר 2016

לכבוד

ניצב מוטי כהן

מפקד מחוז מרכז

בפקס: 08-9279590

הנדון: עיכוב שלא כדין של אוטובוסים בדרך לאלעד

הרינו לפנות אליך בשם א' ו-י' ז' אשר עוכבו שלא כדין בתחנת המשטרה שטמפפר בפתח תקווה:

1. ביום שני, 29 באוגוסט 2016, בשעה 16:00 עלתה א' ז' יחד עם בנה הקטן י', בן שנתיים וחצי, על קו 280 של חברת "קווים" מבני ברק לאלעד. האוטובוס היה מלא במשפחות ובילדים רבים כולל מספר גדול של נוסעים שנאלצו לעמוד בצפיפות ובדוחק במשך דקות ארוכות.
2. כשהגיע האוטובוס לשער הכניסה לאלעד, נמסר לנהג על ידי השוטרים במקום שהוא מנוע מלהיכנס ועליו להמתין. כל זאת, מבלי להסביר לנוסעים את פשר העיכוב ומבלי להעריך בפניהם את פרק הזמן המשוער בו יסתיים העיכוב.
3. השוטרים מנעו מהנוסעים לרדת מהאוטובוס בכדי להגיע ברגל לביתם. גם נוסעים רבים שביקשו לרדת כדי לעשות את צרכיהם נענו בשלילה. כל ניסיונותיהם של הנוסעים והנהג ליצור קשר עם השוטרים במקום ולקבל הזדמנות לשטוח את טענותיהם ובקשותיהם עלו בתוהו.
4. לאחר דקות ארוכות של המתנה בשער הכניסה ליישוב, החל לפתע נהג האוטובוס לנסוע ולשוב על עקבותיו. לנוסעים ההמומים שביקשו להבין מדוע הוא נוסע, הסביר שהוא הצטווה על ידי השוטרים בשטח להגיע לתחנת המשטרה שטמפפר בפתח תקווה.
5. גם בהגיעם לתחנת המשטרה, אולצו הנוסעים להישאר באוטובוס במשך דקות ארוכות. בקרב הילדים שהיו באוטובוס פרצה המולה, כאשר לא הבינו את המתרחש ונלחצו מהסיטואציה. כך, למעט מספר ילדים להם ניתן לצאת להתפנות אך מיד לאחר מכן הוחזרו שוב לתוך האוטובוס, שאר הנוסעים נכלאו ללא אפשרות יציאה. גם בשלב זה דרישתם להסבר לגבי העיכוב נענתה בשלילה.
6. בשעה 18:15 לערך הגיע לתחנת המשטרה י' ז' מאלעד ביחד עם בנם בן החצי שנה על מנת לאפשר לבנו לינוק מאמו שהייתה אמורה להגיע הביתה בשעה 16:30. על אף תחנוניו לאפשר לאשתו לצאת מהאוטובוס אמר לו קצין המשטרה בזלזול: "שמעתי אותך, כשתינתן הוראה לשחרר את האוטובוס, גם אשתך תשתחרר".
7. רק בשעה 18:30 לערך שוחררו הנוסעים לדרכם, חלקם הגדול, אחרי שהייה של שעות וחצי באוטובוס. לאחר מכן, על פי ידיעות בתקשורת, הסתבר לנוסעים

שעיכובם היה בשל הכנות המשטרה לסכל הפגנה נגד אירוע משותף של משטרת ישראל ועיריית אלעד. בתגובה לטענות על עיכוב האוטובוס מסר דובר המשטרה למגזר החרדי שבתי גרברצ'יק לאתר 'קול חי' כי: "[...] היו מספר אוטובוסים שהיו בהם חשודים שהגיעו להשתתף בהפגנה, האוטובוסים הורחקו לתחנת פ"ת ולאחר מכן שוחררו".¹ הזוג ז' מציין כי לא ראו נוסעים נחקרים.

8. עיכוב האוטובוס כמתואר לעיל נעשה בחוסר סמכות והוא פגע באופן לא מידתי בחופש התנועה. סעיף 66 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים) מגדיר עיכוב כ"הגבלת חירותו של אדם לנוע באופן חופשי, בשל חשד שבוצעה עבירה או כדי למנוע ביצוע עבירה כאשר הגבלת החירות מסויגת מראש בזמן ובתכלית". אכן בנסיבות מסוימות ובנסיבות המתאימות שוטר רשאי לדרוש מאדם להתלוות אליו לתחנת המשטרה ולהגביל את תנועתו. עם זאת, החוק אינו מקנה למשטרה כל סמכות להטיל מגבלות גורפות על חופש התנועה של קבוצות שלמות ולא מזוהות של אנשים, למנוע מהם להגיע לביתם או לעכבם בדרכם אליו. כאמור, במקרה זה לא מדובר בחשודים פוטנציאליים אלא במשפחות וילדים שביקשו ככל יום להגיע לביתם ולא תיארו אף לא לרגע כי יקלעו על לא עוול בכפם לסיטואציה קשה מעין זו.

9. תגובת המשטרה אינה מקובלת והיא סותרת את הדין. למשטרה נתונות סמכויות רבות ומגוונות כדי להתמודד עם התקהלות בלתי חוקית לכאורה, אולם אין כל הצדקה או הרשאה בחוק לעכב אוטובוס, קל וחומר אוטובוס שהוא חלק ממערך התחבורה הציבורית ובו עשרות נוסעים. אין הוראת חוק המסמיכה את המשטרה לעכב אוטובוס רק בשל החשש שייתכן כי מספר נוסעים עתידים להשתתף בהפגנה.

10. מדובר במקרה חמור של הגבלת חופש תנועה תוך חריגה מסמכות. עיכובם הבלתי חוקי של הנוסעים באוטובוס למעלה משעתיים וחצי, חסימת האפשרות להגיע לביתם ואף לצאת להתפנות גרם לעוגמת נפש רבה ופגיעה בזכותם לכבוד ולחירות המעוגנת בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו.

לאור כל האמור לעיל, אבקשך לחדד את הנהלים בכדי למנוע הישנותם של מקרים דומים ולנקוט בצעדים פיקודיים נגד מי שקיבל את ההחלטות לעכב עשרות ואולי מאות נוסעים במהלך אותו יום.

בכבוד רב ובברכה,
המחלקה המשפטית.

ספיר סלוצקר- עמרן.

עודד רון

¹ ישראל פריי "זעם באלעד - נשים וילדים עוכבו שעות בתחנת המשטרה" קול חי 29.8.2016